

De balans tussen energie en materiaalgebruik

Annebeth Muntinga, bouwfysicus bij ABT

Jonas, Orange Architects

Inhoud

Over milieuprestatie en energiestaat

Case 1: de keldervloer

Vergelijking milieu-impact van isolatiematerialen

Case 2: een woongebouw

Overige aandachtspunten

Vragen?

Over BENG

Sinds 1995 kent Nederland regelgeving omtrent de energieprestatie van gebouwen.

Vanaf volgend jaar wordt de energieprestatie van een gebouw bepaald conform NTA 8800 en uitgedrukt in drie BENG indicatoren. BENG staat voor Bijna EnergieNeutraal Gebouw

De drie BENG indicatoren geven een inschatting van de energieprestatie van het gebouw. Deze gaat alleen over de bouwkundige schil en de gebouwgebonden installaties.

BENG 1: Energiebehoefte in kWh/m²

BENG 2: Primair fossiel energiegebruik in kWh/m²

BENG 3: Aandeel hernieuwbare energie in %

Over MPG

MPG staat voor MilieuPrestatie Gebouwen.

De MPG geeft de totale milieulast door grondstoffengebruik van een gebouw. Alleen de onderdelen van het gebouw die noodzakelijk zijn om aan de bouwbesluiten te voldoen hoeven te worden opgenomen in de berekening.

De milieulast wordt uitgedrukt in zogenoemde schaduwkosten: fictieve kosten die gemaakt zouden moeten worden om de milieu-effecten van het gebouw te mitigeren.

Sinds 1 januari 2018 is een MPG-berekening verplicht bij de indiening van de omgevingsvergunning voor een aantal gebouwfuncties.

Vanaf 1 januari 2021 wordt de MPG-eis voor woningen en kantoren aangescherpt naar maximaal 0,80 /m² BVO/jaar

Waar ligt het optimum?

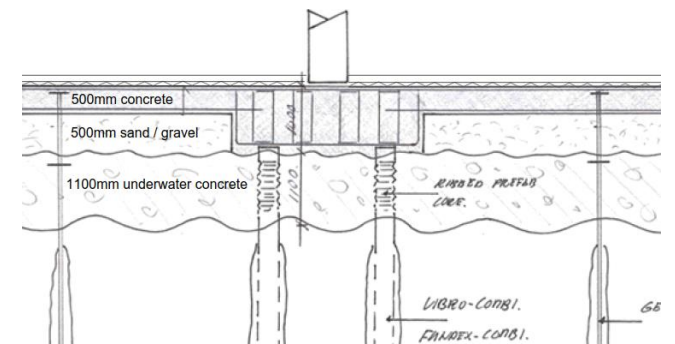
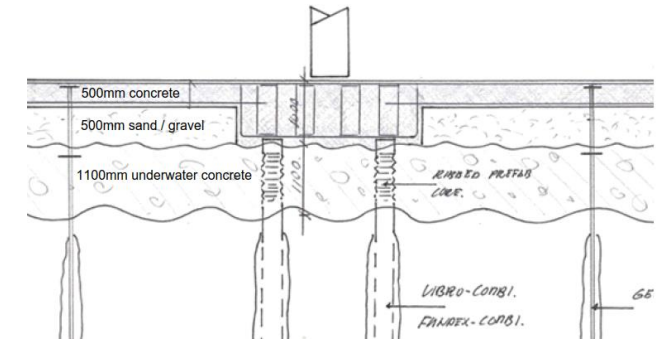
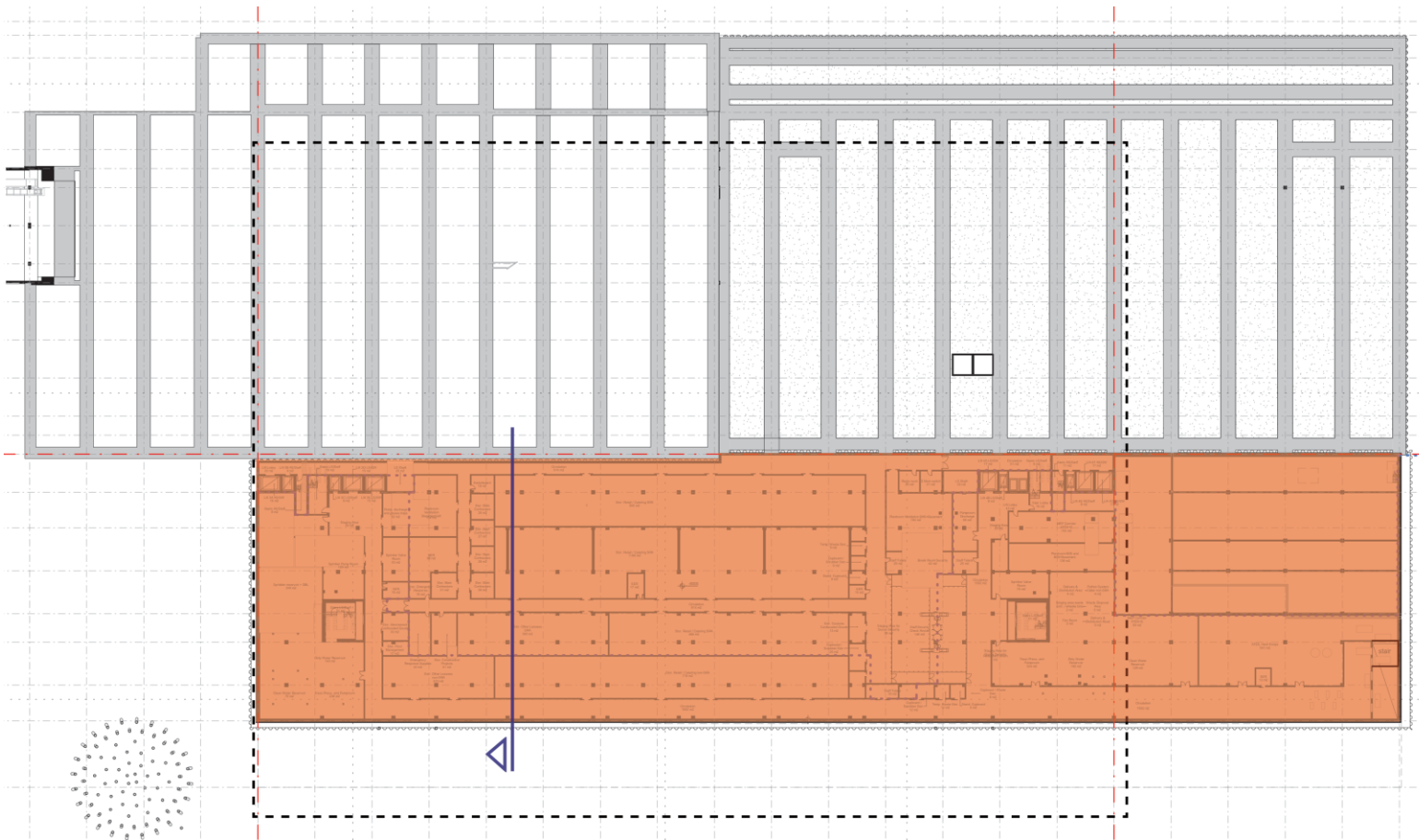
energieprestatie

milieuprestatie

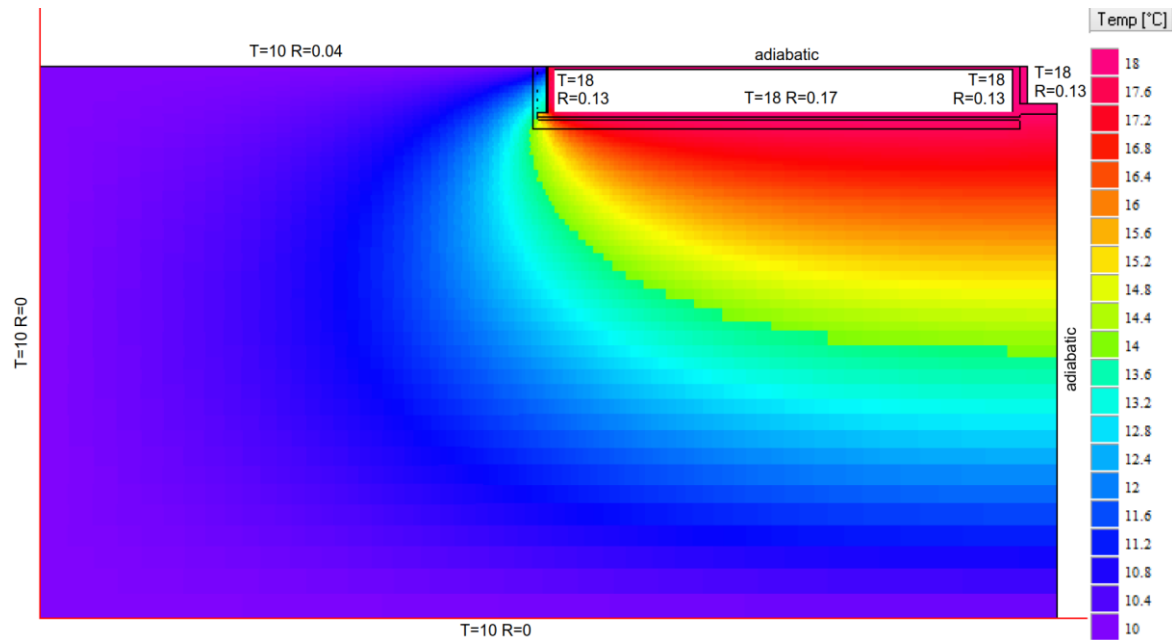

Case: de keldervloer

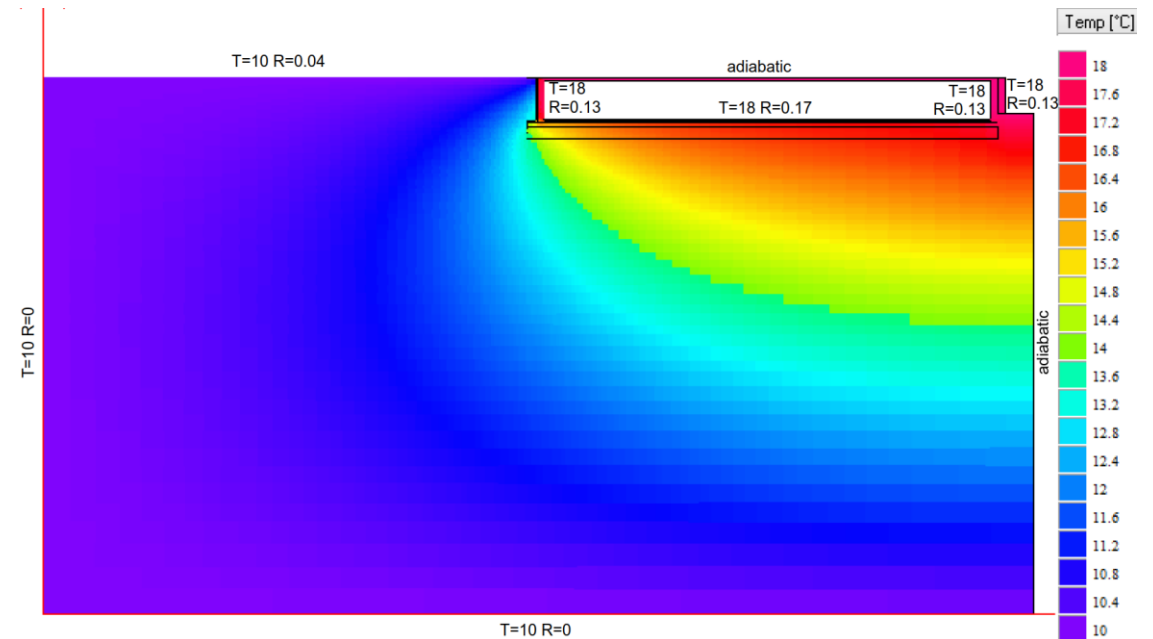

Vloeroppervlakte: 12.500 m²

Warmteverlies door de vloer

Ongeïsoleerde keldervloer

Geïsoleerde keldervloer

Energieverlies en opbrengst

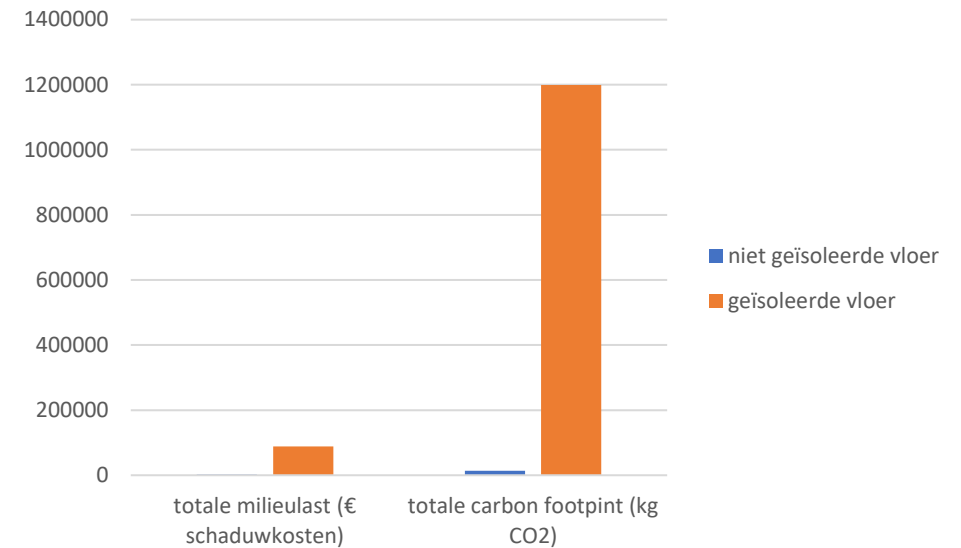
	heat loss steady state (kW)	annual energy loss (kWh _{th})	annual energy loss (kWh _e) ¹	# of solar panels needed to compensate ²
uninsulated	10.18	89 150	19 811	68.3
insulated	8.73	76 512	17 003	58.6
difference	1.44	12 638	2 808	9.7

* Uitgaande van warmteopwekking door warmtepomp

Vergelijking milieu-impact

	totale milieulast (€ schaduwkosten)	totale carbon footprint (kg CO ₂)
niet geïsoleerde vloer	1.871	14.156
geïsoleerde vloer	88.729	1.199.547
verschil	86.858	1.185.391

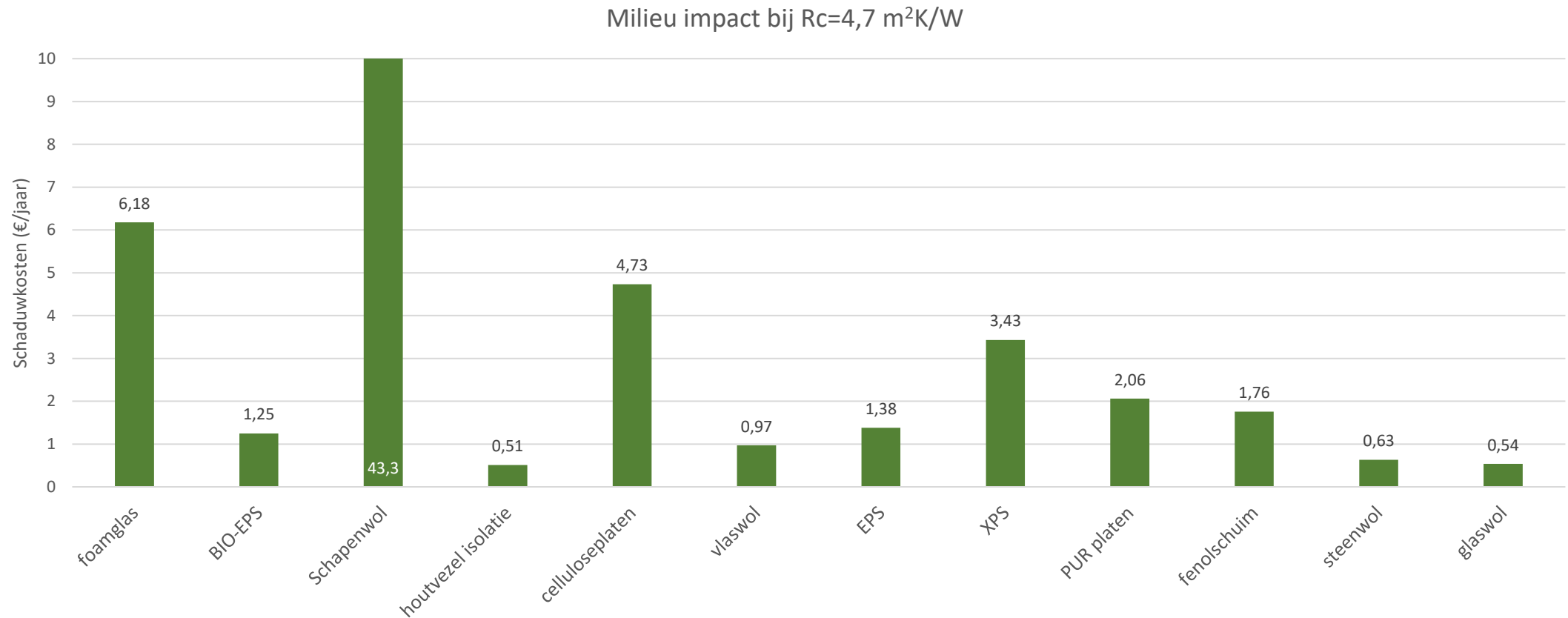

Conclusie case study 1

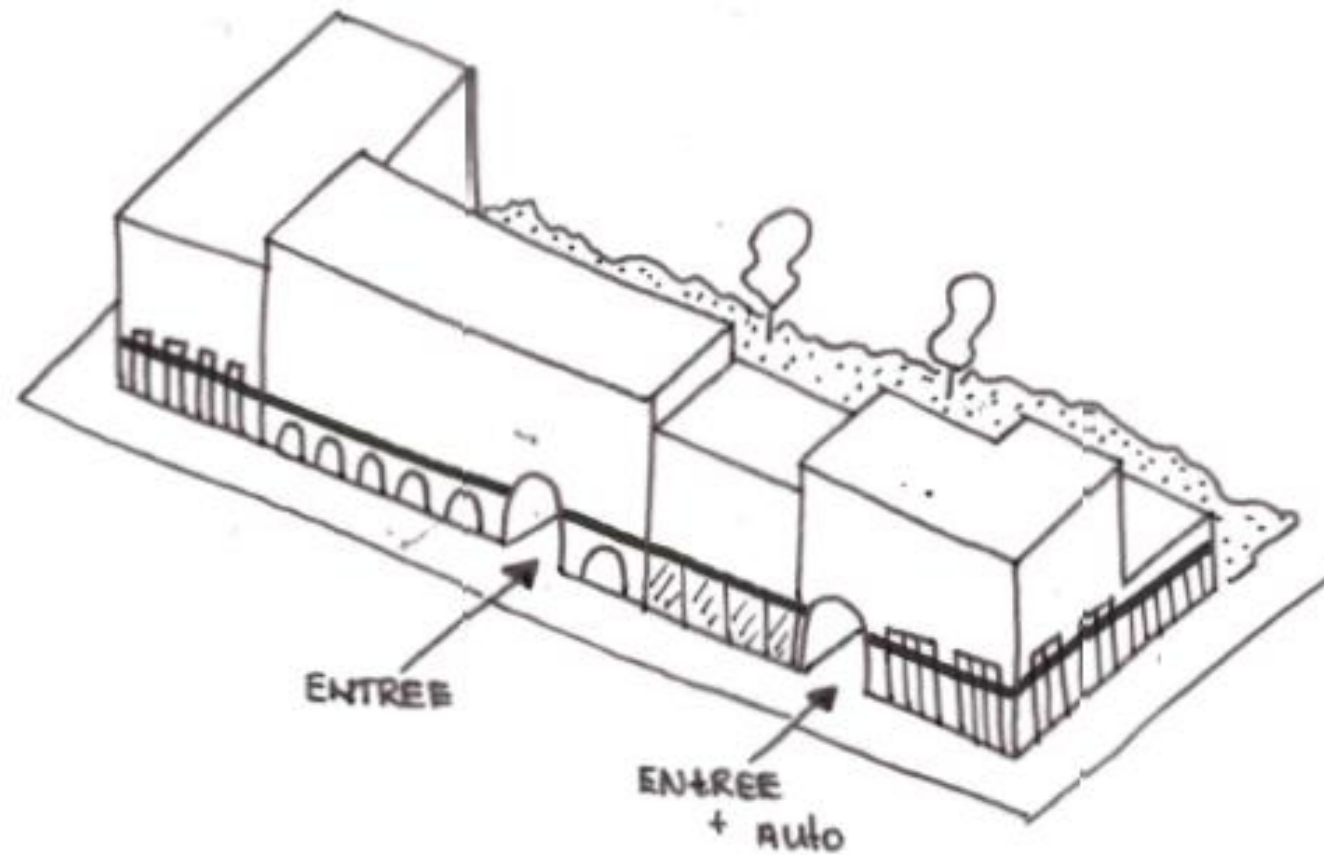
Bij grote kelders is het soms duurzamer om de keldervloer niet te isoleren.

De milieulast van de isolatie en de aanvullende laag beton (noodzakelijk bij hoge belastingen) is namelijk hoger dan de milieulast van de PV-panelen die het extra energieverlies kunnen compenseren.

Milieu-impact isolatiematerialen

Case 2: woongebouw

BENG basison ontwerp

Geometrie

Woongebouw, 10696 m² BVO
Gebruiksoppervlakte 8560 m²
Verliesoppervlakte 7832 m²
U-vormig, circa 40% glas per gevel

Bouwkundig

R_c dak: 6,3 m²K/W
R_c gevel 4,7 m²K/W
R_c begane grondvloer: 3,7 m²K/W
U_{raam}: 1,6 W/m²K
qv10: 0,40 l/s/m²

Installaties

Mechanische toe- en afvoer met warmteterugwinning
WKO+bodem warmtepomp
Boosterwarmtepomp voor warmtapwater
Vloerverwarming en koeling

Resultaat:

BENG 1: 58,2 kWh/m²
BENG 2: 31,4 kWh/m²
BENG 3: 43,1%

MPG

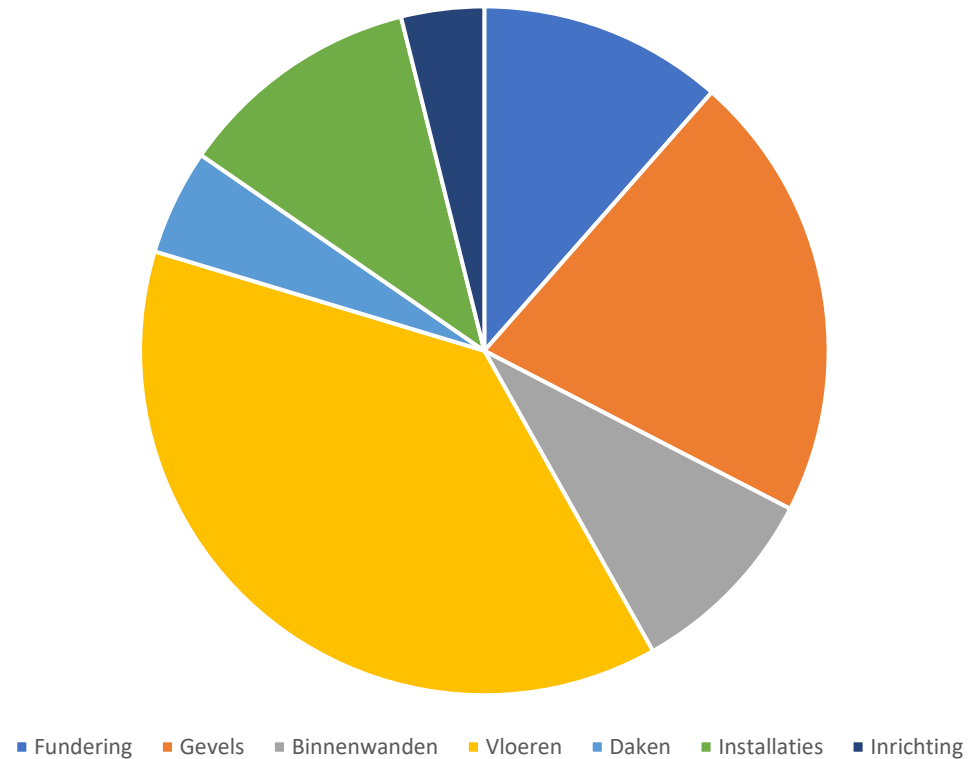
Kalkzandsteen wanden

Breedplaatvloeren

Isolatie gevel en dak uit
glaswol

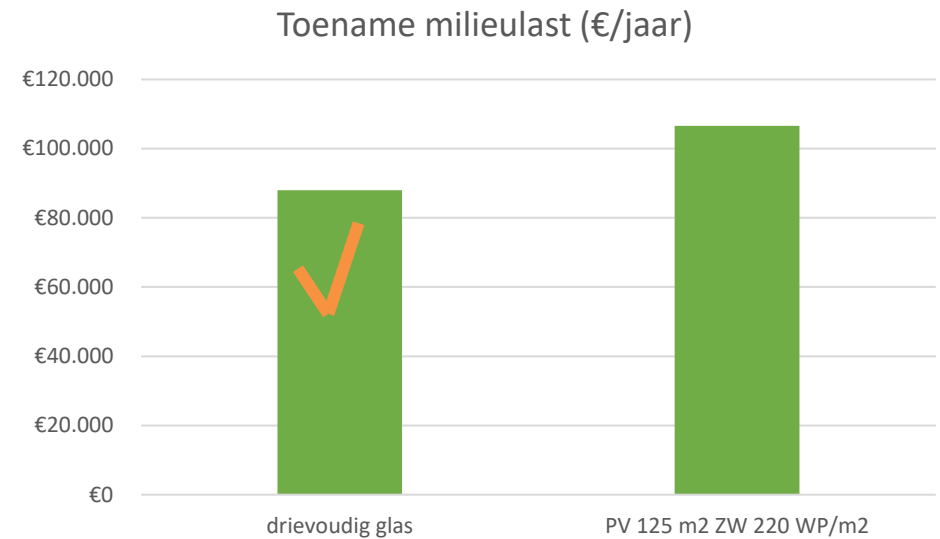
Isolatie begane grond XPS

Verdeling MPG over de verschillende de bouwdelen

3-voudig glas

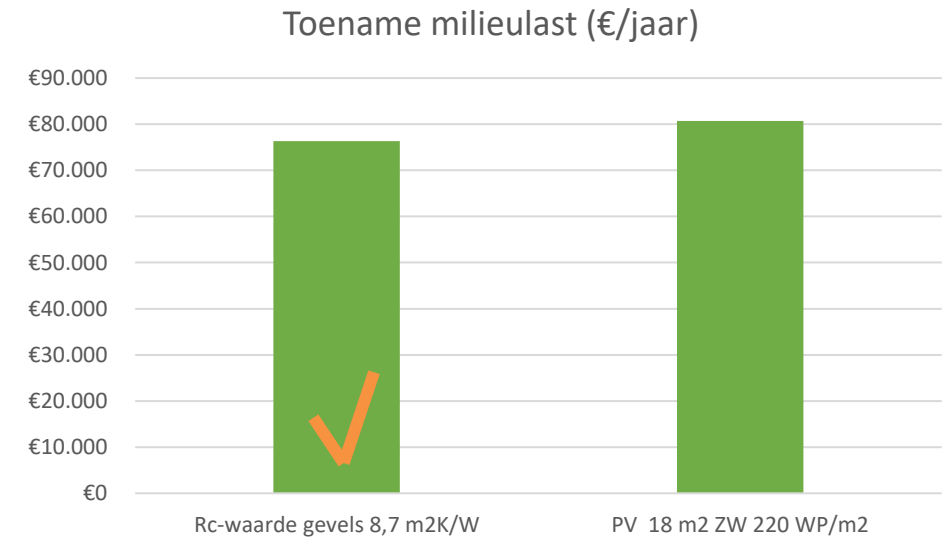
	Basis berekening	drievoudig glas ($U_{\text{raam}}=1,0 \text{ W/m}^2\text{K}$)	125 m ² PV 220 WP/m ² ZW
BENG 1	58,2	50,3	58,2
BENG 2	31,4	27,4	27,4
BENG 3	43,1	40,7	50,4
MPG	0,66	0,67	0,68

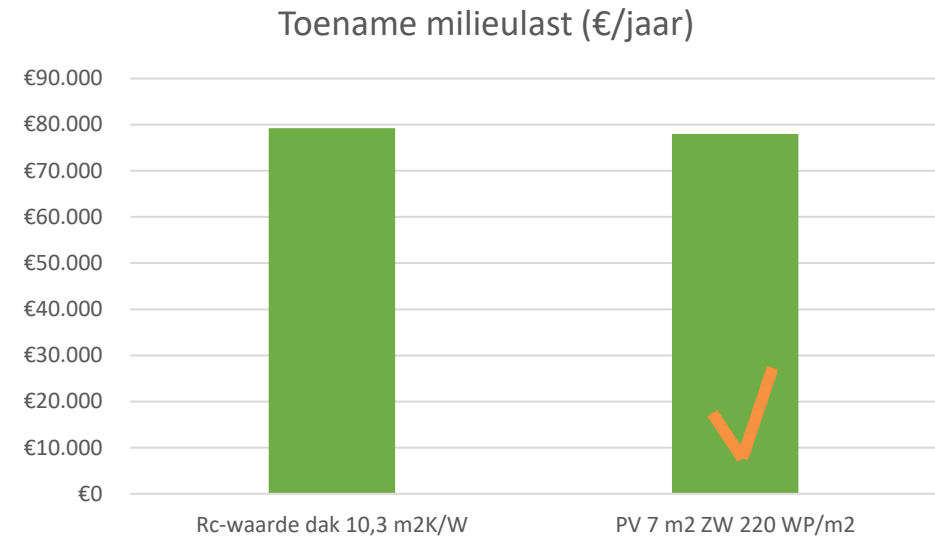
Verhogen Rc-waarde gevel

	Basis berekening	Rc-waarde gevels omhoog (8,7 m ² K/W)	18 m ² PV 220 WP/m ² ZW
BENG 1	58,2	56,8	58,2
BENG 2	31,4	30,9	30,8
BENG 3	43,1	42,5	44,2
MPG	0,66	0,66	0,66

Verhogen Rc-waarde dak

	Basis berekening	Rc-waarde dak omhoog (10,7 m ² K/W)	7 m ² PV 220 WP/m ² ZW
BENG 1	58,2	57,64	58,2
BENG 2	31,4	31,14	31,19
BENG 3	43,1	42,9	43,5
MPG	0,66	0,66	0,66

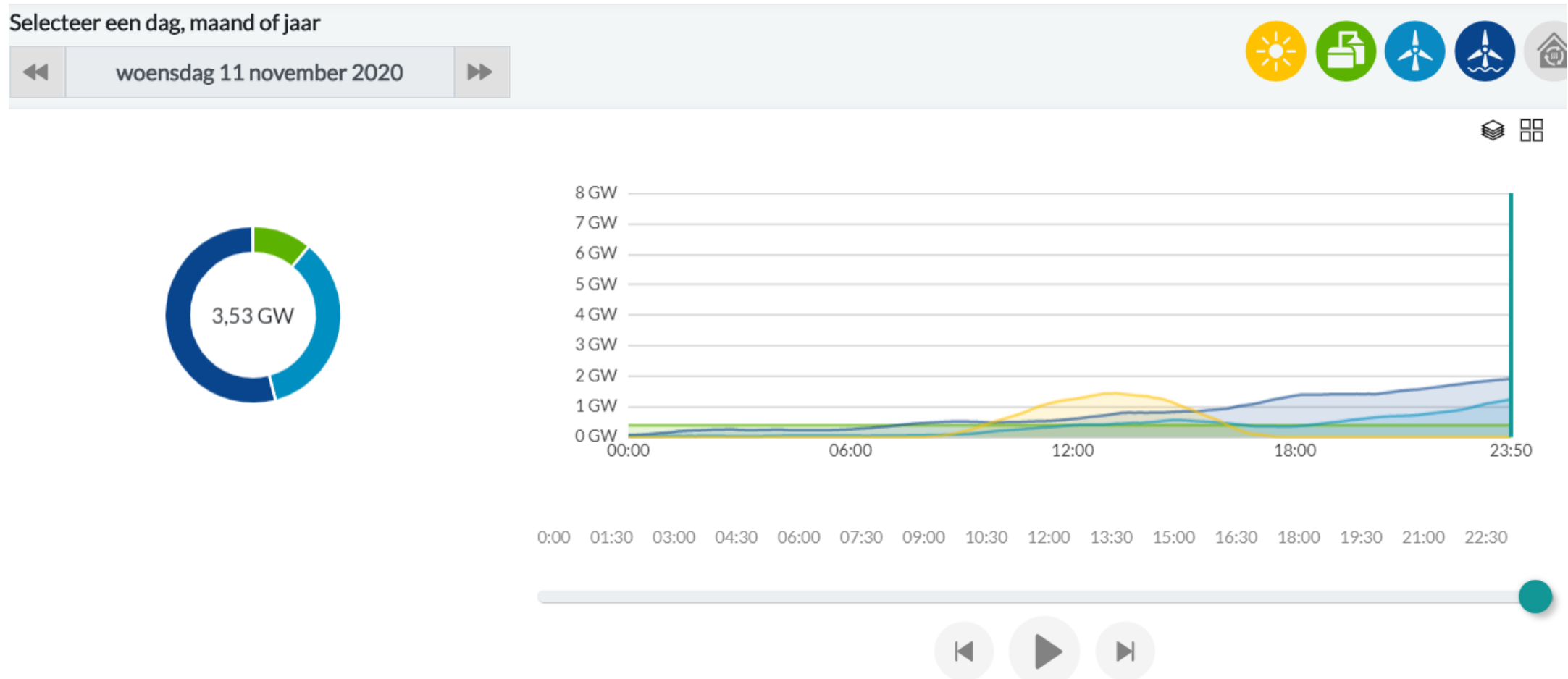

Conclusies

Het toepassen van drievoudig glas is milieutechnisch een effectieve maatregel om de energieprestatie te verbeteren.

Het verhogen van isolatiewaardes is milieutechnisch alleen effectief als de isolatie een lage milieulast heeft, bijvoorbeeld minerale wol.

Andere aandachtspunten: grid balans

Hergebruikte materialen

De politiek achter de NMD

Conclusie

Bedankt!

